

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ У СТРАХУВАННІ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ У СТРАХУВАННІ

*Методичні рекомендації
для самостійного вивчення дисципліни*

Укладачі: Л.В. Попова, М.П. Фецишин

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2024

Друкується за ухвалою
вченої ради економічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича (протокол № 14 від 21.06.2024р.)

Укладачі: Л.В. Попова, М.П.Федишин

Р 49 **Ризик-менеджмент** у страхуванні: метод. реком. для самост. вивч. дисципліни / уклад.: Л.В. Попова, М.П.Федишин. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 54 с.

Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни «Ризик-менеджмент у страхуванні» зорієнтовані на освітню програму підготовки бакалаврів за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» та «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Видання містить перелік питань по кожній темі, перелік основних термінів і понять, завдання по темах, практичні завдання, перелік тем індивідуальних науково-пошукових доповідей та повідомлень. Наведено критерії оцінювання різних видів завдань, питання підмускового контролю, а також список рекомендованих літературних джерел з курсу.

Для здобувачів вищої освіти різних форм навчання.

УДК 368 (072)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024
© Укладачі: Л.В. Попова, М.П.Федишин, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ТЕМА 1. СУТЬ СТРАХОВОГО РИЗИКУ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ.....	6
ТЕМА 2. КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ.....	9
ТЕМА 3. СУТЬ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЙОГО ЗАВДАННЯ.....	12
ТЕМА 4. ПОРТФЕЛЬ РИЗИКІВ СТРАХОВИКА ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ НИМИ	16
ТЕМА 5. РИЗИКИ У МАЙНОВОМУ СТРАХУВАННЯ ТА ЇХ ОЦІНКА	20
ТЕМА 6. РИЗИКИ У СТРАХУВАННІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЇХ ОЦІНКА.....	23
ТЕМА 7. РИЗИКИ В ОСОБИСТОМУ СТРАХУВАННІ ТА ЇХ ОЦІНКА.....	28
ТЕМА 8. РИЗИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКА	32
ТЕМА 9. РИЗИКИ ВТРАТИ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКА ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ НИМИ.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	40
ДИДАКТИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	43
МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ.....	46
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	47
ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	51
МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ПОШУКОВОГО ЗАВДАННЯ.....	53

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Ризик-менеджмент у страхуванні» призначена для поглиблення здобувачами теоретичних і практичних знань з управління ризиками страховика. Вивчення курсу дозволить здобувачам отримати фахові компетентності з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній. «Дисципліна «Ризик-менеджмент у страхуванні» належить до блоку вибіркових освітніх компонент, запропонованих здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування»»[1].

Мета навчальної дисципліни: поглибити теоретичні та практичні знання з питань організації систем управління ризиками страхової діяльності страховика задля адекватного реагування на ризикові впливи і зміцнення фінансового стану. Вивчивши цю дисципліну, випускники можуть застосувати свої знання на посадах ризик-менеджерів, фінансових аналітиків, андеррайтерів, економістів, фінансових консультантів.

Дисципліни, обов'язкові для вивчення до початку вивчення курсу «Ризик-менеджмент у страхуванні», - це «Фінанси», «Страхування».

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» вивчення дисципліни «Ризик-менеджмент у страхуванні» сприяє формуванню таких компетентностей і програмних результатів навчання:

«Загальні та фахові компетентності:

- здатність до пошуку, обробки й аналізу, синтезу інформації, прийняття управлінських рішень та креативної професійної страхової діяльності;
- вміння застосовувати отримані знання на практиці;
- здатність застосовувати знання страхового законодавства у сфері регулювання фінансового ринку» [1].

«Програмні результати навчання:

- застосовувати набуті теоретичні знання з метою розв'язання практичних ситуацій;
- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення задля прийняття ефективних управлінських рішень у сфері страхової діяльності;
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні, виконувати на високому професійному рівні конкретні фінансові операції, приймати оптимальні управлінські рішення як у звичайних, так і в екстремальних умовах роботи страхових компаній» [1].

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ СТРАХОВОГО РИЗИКУ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ

Мета: розглянути суть та роль ризику в сучасних умовах

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння поняття ризику, сформувати здатність самостійно мислити, ідентифікувати й аналізувати ризики; дослідити фактори, функції та характеристики ризику.

Перелік питань:

1. Економічна суть і роль ризику в ринкових умовах.

2. Основні риси ризику. Невизначеність та ситуація настання економічного ризику.

3. Фактори ризику. Функції ризику. Характеристики ризику.

4. Роль ризику в ринкових умовах.

Основні терміни та поняття:

Ризик

Риси ризику

Фактори ризику

Характеристики ризику

Функції ризику

Ризикова ситуація

Економічний ризик

Об'єкт економічного ризику

Суб'єкт економічного ризику

Суперечливість, альтернативність, невизначеність

Елементи економічного ризику

Завдання з теми:

1. Дайте визначення поняттям «ризик», «ризикова ситуація», «економічний ризик».
2. Визначте основні умови та чинники ризикової ситуації.
3. Охарактеризуйте елементи, риси, об'єкт та суб'єкт економічного ризику.
4. Розкрийте суть функцій та джерел ризику (економічного ризику).
4. Дослідіть роль ризику в сучасних умовах розвитку економіки.
5. Назвіть основні чинники ризику в сучасних умовах.

Практичні завдання:

1. Опишіть спільні та відмінні риси між такими рисами економічного ризику: суперечливість, альтернативність, невизначеність.
2. Дослідіть інноваційну функцію ризику та назвіть приклад зі страхової діяльності.
3. Дослідіть регулятивні та захисну функції ризику, назвіть приклад з страхової діяльності.
4. Дослідіть аналітичну функцію ризику, назвіть приклад зі страхової діяльності.
5. Проаналізуйте джерела економічного ризику в сучасних умовах.
6. Проведіть дослідження найбільших ризикових ситуацій у сучасних умовах (складіть рейтинг).

Теми індивідуальних науково-пошукових завдань, повідомлень, доповідей

1. Дослідження основних ризиків та їх впливу на економіку України в умовах війни.
2. Ідентифікація ризиків в умовах глобалізації економічних процесів.
3. Діджиталізація як один із факторів виникнення нових ризиків.
4. Роль ризику в економіці країни.
5. Економічний ризик: дослідження, джерела виникнення та шляхи мінімізації.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 2. КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ

Мета: розглянути класифікацію ризиків

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння поняття класифікації; сформувати здатність самостійно ідентифікувати та класифікувати ризики.

Перелік питань:

1. Поняття класифікації та її значення.
2. Ознаки, за якими класифікують ризики.
3. Класифікація за видом виробничої діяльності.
4. Ризики, що не приймаються на страхування. Ризики, що приймаються на страхування. Вимоги до ризиків, що приймаються на страхування.

Основні терміни та поняття:

Класифікація

Страхові ризики

Критерії страхових ризиків

Чисті ризики

Спекулятивні ризики

Природні ризики

Антропогенні ризики

Майнові ризики

Особисті ризики

Індивідуальні ризики

Універсальні ризики

Великі, середні, малі, катастрофічні ризики

Політичні ризики

Екологічні ризики

Транспортні та технічні ризики

Соціальні ризики

Фундаментальний ризики
Спорадичний ризик
Строкові та безстрокові ризики
Комерційний ризик
Виробничий ризик
Фінансовий ризик
Валютний ризик
Кредитний ризик
Інвестиційний ризик
Інноваційний ризик
Підприємницький ризик
Господарський ризик
Бізнес-ризик
Ринковий ризик

Завдання з теми:

1. Дайте визначення поняттю класифікації, її науковому та практичному значенню.
2. Обґрунтуйте економічну доцільність застосування класифікації ризиків в суспільстві.
3. Назвіть ознаки, за якими класифікують ризики за видом виробничої діяльності.
4. Назвіть ознаки, за якими класифікують загальні ризики.
5. Назвіть і охарактеризуйте ризики, які приймаються та не приймаються на страхування.
6. Обґрунтуйте вимоги до ризиків, що приймаються на страхування.

Практичні завдання

1. Сформуйте таблицю катастрофічних, великих, середніх та малих ризиків в суспільстві. Назвіть конкретні приклади.
2. Визначте природні й антропогенні ризики та їх вплив на економіку країни.
3. Складіть порівняльну таблицю ризиків за видом виробничої діяльності та назвіть їх причини.
4. Дослідіть фінансові ризики в Україні (валютний, кредитний та інвестиційний ризики).
5. Опрацюйте запропоновані наукові дослідження (в курсі в системі Moodle) та сформуйте тезисний виступ.

Теми індивідуальних науково-пошукових завдань, повідомлень, доповідей

1. Оцінка впливу зміни клімату на появу нових ризиків.
2. Інвестиційний ризик України в умовах війни.
3. Дослідження впливу валютного ризику на платіжний баланс країни.
4. Методи мінімізації кредитного ризику: зарубіжний та вітчизняний досвід.
5. Інноваційний ризик: причини виникнення та шляхи мінімізації.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 3. СУТЬ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЙОГО ЗАВДАННЯ

Мета: розглянути суть, функції, принципи, завдання та базові правила ризик-менеджменту

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння поняття ризик-менеджменту, його завдань, функцій, принципів і базових правил; сформувати здатність самостійно ідентифікувати й аналізувати фактори та принципи побудови системи ризик-менеджменту в організації.

Перелік питань:

1. Ризик-менеджмент, його економічна суть і завдання у сучасних ринкових умовах.
2. Функції ризик-менеджменту.
3. Фактори, що визначають організаційну основу ризик-менеджменту на підприємстві.
4. Основні принципи побудови системи ризик-менеджменту на підприємстві.
5. Базові правила ризик-менеджменту.
6. Загальні методологічні підходи до аналізу ризиків у страхуванні.

Основні терміни та поняття:

Ризик-менеджмент

Профілактика ризиків

Мінімізація ризиків

Об'єкт управління

Суб'єкт управління

Страхування ризиків
Прогнозування
Організація
Регулювання
Координація
Стимулювання
Контроль
Стратегія управління
Тактика управління
Резервування
Мінімізація втрат
Максимізація доходів

Завдання з теми:

1. Охарактеризуйте суть, основні напрями та завдання ризик-менеджменту.
2. Обґрунтуйте функції ризик-менеджменту та наведіть приклади їх дії у страховій діяльності.
3. Розкрийте стратегію і тактику в системі ризик-менеджменту.
4. Дослідіть фактори, які визначають основи побудови системи ризик-менеджменту в організації.
5. Охарактеризуйте принципи побудови системи ризик-менеджменту.
6. Сформулюйте таблицю базових правил ризик-менеджменту та опишіть їх суть?
7. Складіть порівняльну таблицю принципів побудови системи ризик-менеджменту та їх зв'язок з базовими правилами.
8. Охарактеризуйте європейську, американську та фінську класифікації ризиків.
9. Розкрийте суть методів оцінювання ризиків.

10. Обґрунтуйте Байєсівський підхід до аналізу страхових ризиків. З'ясуйте суть теореми Байєса.
11. Висвітліть переваги та недоліки Байєсівського підходу до аналізу ризиків: складіть таблицю.
12. Проаналізуйте напрями, які повинна охоплювати система управління ризиками страховика.

Практичні завдання:

1. Дослідіть вимоги до системи управління ризиками відповідно до законодавства України.
2. Обґрунтуйте необхідність створення у структурі страховика підрозділу з управління ризиками: можливості для страхових компаній у сучасних умовах.
3. Оберіть страхову компанію, яка працює на вітчизняному страховому ринку та дослідіть організацію системи ризик-менеджменту в обраній компанії. Оформіть у вигляді доповіді.
4. Складіть порівняльну таблицю європейської, американської та фінської класифікації ризиків, визначте переваги та недоліки кожної.

Теми індивідуальних науково-пошукових завдань, повідомлень, доповідей

1. Зарубіжний досвід організації системи ризик-менеджменту в страховій компанії.
2. Оцінка ризиків у сучасному суспільстві: нові ризики, нові підходи до управління.
3. Роль страхування в сучасних умовах як методу управління ризиками.

4. Підвищення вартості страхової компанії за допомогою активного ризик-менеджменту.
5. Підвищення вимог до організації системи ризик-менеджменту на вітчизняному ринку страхування в умовах війни.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 4. ПОРТФЕЛЬ РИЗИКІВ СТРАХОВИКА ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Мета: розглянути сутність страхового портфеля, методи збалансування та мінімізації ризиків, стадії управління

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння поняття портфеля ризиків страховика; дослідити вимоги до формування, методів збалансування та стадій управління портфелем страховика.

Перелік питань:

1. Економічна суть страхового портфеля та вимоги до його формування.
2. Методи збалансування портфеля ризиків страховика.
3. Методологія оцінки ризиків андерайтером.
4. Технічні ризики страховика.
5. Стадії управління портфелем страховика.
6. Методи мінімізації ризиків страхового портфеля.

Основні терміни та поняття:

Страховий портфель

Стратегічні цілі

Андерайтинг

Перестрахування

Політика урегулювання

Агресивна модель

Консервативна модель

Диверсифікована модель

Спеціалізований портфель

Класичний портфель

Комбінований портфель

Динамічність
Однорідність
Стандартний (первинний) андерайтинг
Індивідуальний (спеціалізований) андерайтинг
Технічні ризики
Поточні ризики
Спеціальні ризики
Матриця «темп росту/частка ринку»
Модель БКГ

Завдання з теми:

1. Охарактеризуйте поняття «страховий портфель» і визначте його функції.
2. Назвіть чинники, які впливають на формування та управління страховим портфелем, охарактеризуйте їх.
3. Розкрийте моделі формування страхового портфеля, види страхових портфелів, які обирають страховики залежно від окреслених цілей.
4. Назвіть показники, які характеризують страховий портфель.
5. Визначте механізм формування збалансованого страхового портфеля: принципи та чинники, які його забезпечують.
6. Перелічіть і зясуйте суть, види та принципи андерайтингу.
7. Опишіть рівні служби андерайтингу страхової компанії.
8. Розкрийте групи ризиків, які розроблені Європейським комітетом зі страхування.
9. Охарактеризуйте технічні ризики страховика.

10. З'ясуйте інвестиційні та нетехнічні ризики страховика.
11. Назвіть і обґрунтуйте стадії управління портфелем страховика.
12. Розкрийте процес оптимізації структури страхового портфеля.
13. Дослідіть ознаки за якими проводиться аналіз якості портфеля страхової організації.
14. Охарактеризуйте матрицю «темп росту/частка ринку» розроблену Бостонською консалтинговою групою (БКГ).
15. Назвіть переваги та недоліки моделі БКГ.

Практичні завдання

1. Дослідіть страховий портфель обраної Вами страхової компанії, визначте модель та вид страхового портфеля. Виконане завдання подайте у формі презентації.
2. Складіть порівняльну таблицю особливостей формування страхового портфелю вітчизняними страховими компаніями та компаніями з іноземним капіталом.
3. Проаналізуйте ТОП-5 рейтингу страхових компаній з страхування життя, визначте структуру їх страхового портфеля.
4. Складіть матрицю БКГ «темп росту/частка ринку» обраної Вами страхової компанії. Виконане завдання оформте у вигляді доповіді.

**Теми індивідуальних науково-пошукових завдань,
повідомлень, доповідей**

1. Зарубіжний досвід методів збалансування портфелю ризиків страховиків.
2. Особливості провадження діяльності андерайтера в умовах діджиталізації та переходу на ризикозорієнтований підхід до регулювання ринку.
3. Оцінка ризику перестраховування в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки.
4. Урегулювання страхових збитків як один із інструментів оптимізації портфеля страховика.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 5. РИЗИКИ У МАЙНОВОМУ СТРАХУВАННІ ТА ЇХ ОЦІНКА

Мета: розглянути ризики у майновому страхуванні та методи їх оцінки

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння поняття особливостей ризиків у майновому страхуванні; вивчити підходи та методи оцінки ризиків майнового страхування та сформувати здатність самостійно аналізувати ризики майнового страхування.

Перелік питань:

1. Економічна суть ризиків майнового страхування.
2. Значення та принципи майнового страхування.
3. Класифікація ризиків майнового страхування.
4. Методи оцінки ризиків майнового страхування.

Основні терміни та поняття:

Майно

Майнові ризики

Нащасні випадки

Класифікація ризиків

Оцінка ризиків

Страхове забезпечення

Метод аналогій

Статистичні методи

Аналіз беззбитковості

Експертні методи

Завдання з теми:

1. Розкрийте економічну суть ризиків майнового страхування.
2. Які виділяють типи договорів майнового страхування залежно від виду ризику?
3. Охарактеризуйте класифікацію ризиків майнового страхування за різними видами.
4. Ідентифікуйте ризики майнового страхування для юридичних осіб та для фізичних осіб.
5. Які є методи оцінки ризиків майнового страхування?
6. Розкрийте методи оцінки ризиків: статистичні, аналіз безбитковості, метод аналогій, експертний метод.
7. Дослідіть переваги та недоліки, випадки застосування різних методів оцінки ризиків.

Практичні завдання

1. Ситуаційне завдання: Страхування вантажних перевезень: ризики в умовах війни.
2. Ризик-менеджмент в автострахованні: дослідіть особливості оцінки ризиків на ринку автостраховання.
3. Проаналізуйте договори автостраховання обраної Вами страхової компанії.
4. Проаналізуйте всі договори майнового страхування обраної Вами страхової компанії.
4. Розгляньте запропоновані статті до опрацювання в системі Moodle та оформіть тезисно розглянуте.

5. Основні переваги та ризики страхування інвестицій від воєнних ризиків (на основі нових законодавчих упроваджень). Оформте тезисно.

**Теми індивідуальних науково-пошукових завдань,
повідомлень, доповідей**

1. Нові можливості, ризики та переваги оцінки ризиків у майновому страхування в умовах діджиталізації.
2. Зарубіжний досвід захисту майна в умовах війни.
3. Нові тренди на ринку майнового страхування.
4. Аналіз ризиків майнового страхування на основі статистичних методів.
5. Дослідження методів оцінки ризиків, найпоширеніші в провідних страхових компаній світу.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 6. РИЗИКИ У СТРАХУВАННІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЇХ ОЦІНКА

Мета: розглянути ризики у страхуванні відповідальності та методи їх оцінки

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння особливостей ризиків у страхуванні відповідальності; сформувати здатність самостійно аналізувати ризики у страхуванні відповідальності.

Перелік питань:

1. Економічна суть ризиків страхування відповідальності.
2. Класифікація ризиків страхування відповідальності за видами страхування та за видами збитку, завданих третій особі.
3. Види лімітів відповідальності страховика за договорами страхування відповідальності.
4. Методи оцінки ризиків страхування відповідальності.

Основні терміни та поняття:

Відповідальність

Страхування відповідальності

Суб'єкт відповідальності

Ризики страхування відповідальності

Класифікація ризиків відповідальності

Аналіз ризиків

Ліміт відповідальності

Страхова сума

Методи оцінки ризиків

Завдання з теми:

1. Охарактеризуйте економічну суть ризиків страхування відповідальності.
2. Визначити та розкрийте класифікацію ризиків страхування відповідальності за видами страхування.
3. Розкрийте класифікацію ризиків страхування відповідальності за видами збитку, завданих третій особі.
4. Які виділяють ліміти відповідальності страховика за договорами страхування відповідальності. Обґрунтуйте кожен з них.
5. Розкрийте суть методів оцінки ризиків страхування відповідальності. Оформте у вигляді таблиці.
6. Роль страхування відповідальності в ринкових умовах. Оформте у вигляді презентації.

Практичні завдання:

1. Ситуаційне завдання 1. Юридичною особою укладено договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, в якому зазначено фізичну особу Гончаренко О.І., яка може експлуатувати будь-який з транспортних засобів з об'ємом двигуна 2100 кубічних сантиметрів. Договір страхування укладено строком на 1 рік. Клас страхувальника на початок дії договору - 5. Гончаренко О.І. має водійський стаж 15 років і використовує автомобіль у місті з населенням більше 1 мільйона осіб. Претензій з боку правоохоронних органів і страховиків щодо випадків страхового шахрайства не було.

Визначте:

- 1) розрахунок розміру страхового платежу;
- 2) розмір страхового платежу, якщо після закінчення строку дії договору юридична особа знову вирішила укласти договір страхування на наступний рік за аналогічними умовами, якщо:
 - а) протягом дії договору стався один страховий випадок, загальна сума відшкодування за яким становила 35 тис. грн;
 - б) протягом дії договору страхових випадків не було.

2. Ситуаційне завдання 2. Розрахуйте страховий платіж за договором страхування «Зелена картка».

Громадянин придбав поліс страхування для виїзду в:

- Румунію на 1 місяць, легковий автомобіль вартістю 300 тис.грн. об'ємом двигуна 2.2. куб.см.
- Албанію на 1 місяць, легковий автомобіль вартістю 300 тис.грн. об'ємом двигуна 2.2. куб.см.
- в росію на 1 місяць, легковий автомобіль вартістю 300 тис.грн. об'ємом двигуна 2.2. куб.см.
- в Молдову на 1 місяць, легковий автомобіль вартістю 300 тис.грн. об'ємом двигуна 2.2. куб.см.

Обґрунтуйте, чи можливе оформлення електронного договору Зелена картка в кожному з варіантів.

3. Ситуаційне завдання 3. Громадянин А придбав поліс страхування цивільно-правової відповідальності

власників транспорту і договір КАСКО страхування. Внаслідок настання ДТП громадянин А є особою, яка постраждала. Винуватець немає договору страхування цивільно-правової відповідальності. Огрунтуйте врегулювання страхового випадку внаслідок ДТП, якщо:

1. Винуватець має договір страхування цивільно-правової відповідальності.
2. Винуватець немає договору страхування цивільно-правової відповідальності.
3. Винуватець має статус особи – учасника бойових дій.
4. Винуватець має статус особи – учасник війни (пенсіонер).

Поясніть дію механізму прямого урегулювання при врегулюванні договору страхування цивільно-правової відповідальності.

Розгляньте додатково варіант, якщо громадянин А є особою винуватцем.

4. Проаналізуйте договори страхування відповідальності обраної Вами страхової компанії. Оформіть у формі доповіді.
5. Складіть порівняльну таблицю переваг та недоліків упровадження нового Закону України Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (введення в дію з 1.01.2025р) і діючого на даний час.
6. Ризик-менеджмент у страхуванні професійної відповідальності: особливості оцінки ризиків. Оформте у вигляді презентації доповіді.

Теми індивідуальних науково-пошукових завдань, повідомлень, доповідей

1. Дослідження Європейських вимог до страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів.
2. Проблематика та оцінка ризиків у страхуванні відповідальності в сучасних умовах.
3. Асистанс у страхуванні відповідальності.
4. Страхування відповідальності громадян у сучасних умовах: необхідність, вимога та оцінка ризиків.
5. Дослідження страхування відповідальності перевізників в умовах війни.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 7. РИЗИКИ В ОСОБИСТОМУ СТРАХУВАННІ ТА ЇХ ОЦІНКА

Мета: розглянути ризики в особистому страхуванні та методи їх оцінки

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння особливостей ризиків у особистому страхуванні; сформувати здатність самостійно аналізувати ризики, вивчити методи оцінки ризиків особистого страхування.

Перелік питань:

1. Економічна суть ризиків особистого страхування.
2. Класифікація за видами особистого страхування та ризиками, притаманними галузі особистого страхування: страхування життя, медичне страхування та страхування від нещасних випадків.
3. Методи оцінки ризиків особистого страхування.

Основні терміни та поняття:

Особисте страхування

Життя

Здоров'я

Нещасний випадок

Ризики особистого страхування

Оцінка ризиків

Оцінка ризиків життя та здоров'я

АктUARні розрахунки

Таблиця смертності

Норма дохідності

Завдання з теми:

1. З'ясуйте економічну суть ризиків особистого страхування.
2. Розкрийте роль та необхідність розвитку видів особистого страхування.
3. Визначте класифікацію ризиків особистого страхування.
4. Розкрийте методи оцінки ризиків особистого страхування.
5. Дослідіть особливості оцінки ризиків накопичувального та ризикового особистого страхування.
6. Охарактеризуйте основні фактори, які враховують при оцінці ризиків страхування життя, медичного страхування та від нещасних випадків.
7. Поясніть суть та механізм формування таблиць смертності.

Практичні завдання

1. Дослідіть види договорів особистого страхування обраної вами страхової компанії, особливості вибору ризиків та види покриття.
2. Ситуаційне завдання 1. Страхувальник подає позов до суду на страховика з вимогою відшкодування медичних витрат за отримані травми (струс мозку, черепно-мозкова травма, перлом ноги) під час відпочинку на курорті у Туреччині. Суд приймає рішення про відмову у компенсації зазначених збитків.

Запитання:

1. Що могло стати причиною прийняття такого рішення судом?
2. З якого моменту починає дію договір медичного страхування для виїзжаючих за кордон?
3. Чи покриваються страховиком:
 - травми від проколу стопи морським їжаком?
 - витрати на лікування зубів?
 - витрати на лікування при розладі шлунку?
 - витрати внаслідок травми, отримані на території басейну готелю?
3. Ситуаційне завдання 2.
Виходячи з даних таблиці смертності (таблиці. 22,23,24), визначте:
 - 1) ймовірність смерті протягом року для чоловіка у віці 30 років;
 - 2) для чоловіка у віці 30 років ймовірність дожити до 60 років;
 - 3) округлену середню тривалість життя, що залишилася, для чоловіка у віці 65 років.
4. Розгляньте подані в системі Moodle статті до опрацювання, складіть тези по прочитаному.

**Теми індивідуальних науково-пошукових завдань,
повідомлень, доповідей**

1. Нові підходи до оцінки ризиків у страхуванні життя.
2. Оцінка ризиків страхування здоров'я: нові підходи в постковідний період.
3. Цифровізація в особистому страхуванні у сучасному світі.

4. Нові технології оцінки ризиків особистого страхування у провідних страхових компаніях.
5. Дослідження законодавчих вимог укладання договорів різних видів особистого страхування та підходи до визначення ризиків.
6. Ризик-менеджмент в особистому страхуванні: нові виклики та вимоги.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 8. РИЗИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКА

Мета: розглянути ризики інвестиційної діяльності страховиків, принципи та інвестиційну стратегію та політику

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння поняття специфіки ризику інвестиційної діяльності страховика; сформувати здатність самостійно ідентифікувати та аналізувати ризики інвестиційної діяльності; вивчити принципи та методи управління ризиками інвестиційної діяльності страховика.

Перелік питань:

1. Економічна суть ризиків інвестиційної діяльності.
2. Класифікація за видами інвестиційних ризиків страховика.
3. Цілі регулювання інвестиційної діяльності страховика.
4. Інвестиційна стратегія та політика страховика.
5. Принципи інвестиційної діяльності страховика.
6. Специфічні види активів страховика.
7. Управлінські рішення щодо формування інвестиційного портфеля страховика.

Основні терміни і поняття:

Інвестиції

Інвестиційна діяльність

Інвестиційні ризики

Регулювання інвестиційної діяльності
Макроекономічне регулювання
Мікроекономічне регулювання
Інвестиційна стратегія
Інвестиційна політика
Консервативна інвестиційна політика
Помірна інвестиційна політика
Агресивна інвестиційна політика
Інвестиційний портфель
Принципи
Специфічні активи
Управління інвестиційним портфелем
Систематичні ризики
Несистематичні ризики
Диверсифікація
Хеджування
Похідні фінансові інструменти

Завдання з теми:

1. Охарактеризуйте економічну суть ризиків інвестиційної діяльності.
2. Розкрийте класифікацію ризиків за видами інвестиційних ризиків страховика.
3. Окресліть спільні та відмінні риси інвестиційної стратегії та політики страховика.
4. Опишіть принципи інвестиційної діяльності страховика, адекватні сучасним тенденціям розвитку ринку.
5. Розкрийте цілі регулювання інвестиційної діяльності страховиків.
6. Охарактеризуйте суть специфічних видів активів страхових компаній.

7. Розгляньте підходи до визначення суті інвестиційного портфеля страховиків. Оформите у вигляді таблиці.
8. Назвіть й охарактеризуйте параметри завдяки яким можна оцінити ефективність інвестиційного портфеля страховика.
9. Визначте ризики, які впливають на формування інвестиційного портфеля страховиків в сучасних умовах.
10. Назвіть напрямки та інструменти управління інвестиційним портфелем страхових компаній.

Практичні завдання

1. Дослідіть інвестиційний портфель обраної страхової компанії. Оформіть дослідження у вигляді презентації.
2. Проаналізуйте інвестиційний портфель страхових компаній – лідерів лайфового страхування (ТОП-5) на ринку страхування.
3. Проаналізуйте інвестиційний портфель страхових компаній – лідерів ризикового страхування (ТОП-10) на ринку страхування.
4. Складіть порівняльну таблицю страхових компаній на ринку й обраної ними інвестиційної політики.
5. Проаналізуйте інвестиційні доходи страхових компаній на ринку протягом останніх 5 років: динаміку, структуру та фактори впливу.
6. Опрацюйте запропоновані статті в системі Moodle та тезисно оформте прочитане.

Теми індивідуальних науково-пошукових завдань, повідомлень, доповідей

1. Захист інвестицій в умовах війни в Україні.
2. Зарубіжний досвід формування інвестиційного портфеля страховиків.
3. Методи управління інвестиційним портфелем страховика в сучасних умовах.
4. Оцінка впливу ризиків на інвестиційний портфель страховиків у сучасних умовах розвитку фінансового ринку.
5. Вплив сучасних фінансових технологій на інвестиційний портфель страховиків.
6. Дієві методи ризик-менеджменту інвестиційним портфелем.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

ТЕМА 9. РИЗИКИ ВТРАТИ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКА ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Мета: розглянути ризики втрати платоспроможності страховика та методи управління ними

Завдання: сформувати у студентів глибоке розуміння особливостей ризику втрати платоспроможності страховика, сформувати здатність самостійно аналізувати ризики втрати платоспроможності та засвоїти підходи до оцінки рівня платоспроможності страховика.

Перелік питань:

1. Економічна суть платоспроможності страховика.
2. Класифікація зобов'язань страховика.
3. Умови забезпечення платоспроможності страховика.
4. Методи оцінки запасу платоспроможності страховика.
5. Методи управління рівнем платоспроможності страховика.

Основні терміни та поняття:

Платоспроможність
Фінансова надійність
Страхові зобов'язання
Обов'язкове страхування
Добровільне страхування
Договір страхування
Страховий інтерес

Зовнішні зобов'язання
Внутрішні зобов'язання
Запас платоспроможності
Мінімальний капітал страховика
Гарантійний капітал
Оцінка платоспроможності
Страхові резерви
Фінансові ресурси
Рівень платоспроможності
Капітал платоспроможності

Завдання з теми:

1. Охарактеризуйте економічну суть платоспроможності страховика.
2. Визначте та охарактеризуйте зобов'язання страховика.
3. Розкрийте суть договору страхування.
4. Умови забезпечення платоспроможності страховика: перелічіть та охарактеризуйте.
5. Назвіть та охарактеризуйте методи оцінки запасу платоспроможності страховика.
6. Опишіть методи управління рівнем платоспроможності страховика.
7. З'ясуйте розмір мінімального капіталу страховика відповідно до законодавчих вимог.
8. Назвіть й охарактеризуйте підходи до розрахунку капіталу платоспроможності та мінімального капіталу.

Практичні завдання:

1. Дослідіть платоспроможність обраної страхової компанії та ризики, які впливають на неї в сучасних умовах. Оформте дослідження у вигляді презентації.
2. Проаналізуйте платоспроможність страхових компаній – лідерів ринку страхування (ТОП-10).
3. Складіть порівняльну таблицю вимог до дотримання належного рівня платоспроможності згідно з діючим Законом України «Про страхування» та того, що втратив чинність 31.12.2023р.
4. Проаналізуйте дотримання вимог до капіталу платоспроможності та мінімального капіталу страхових компаній на ринку протягом останніх 5 років.
5. Дослідіть динаміку складу та структури страхових зобов'язань обраної вами страхової компанії.
6. Опрацюйте запропоновані статті в системі Moodle та тезисно оформте прочитане.

Теми індивідуальних науково-пошукових завдань, повідомлень, доповідей

1. Оцінка факторів впливу на показники платоспроможності страхових компаній.
2. Умови забезпеченні платоспроможності та їх виконання в умовах війни.
3. Європейський досвід дотримання вимог платоспроможності страхових компаній.
4. Ризик-менеджмент платоспроможності страховиків: вимоги, виклики та проблеми.

5. Страховий договір: нові підходи до укладання та ведення.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів освіти при вивченні теми є виконання тестових завдань, які вони можуть пройти в системі Moodle даного курсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна

1. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
URL:<https://drive.google.com/file/d/12KrCgIzGjacobY-HpNCgUocSGwePW3nE/view>
2. Закон України «Про страхування» №1909-IX від 01.01.2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#n2320> (дата звернення: 21.03.2024).
3. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 №1961-IV. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text> (дата звернення: 22.03.2024).
4. Русул Л.В., Федашин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч. посібник; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 288 с.
5. Русул Л.В. Ризик-менеджмент у страхуванні: навч. посібн. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 83с.
6. Фінанси страхових організацій: навчально-наочний посібник / укл.: М.П. Федашин, Л.В. Попова, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2023.

Додаткова

1. Ризик-менеджмент у страхуванні. Методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни./ укл.: Л.В. Попова, М.П. Федашин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2024.
2. Федашин М.П., Попова Л.В., Верещагіна О.Ю. Сучасні реалії ризик-менеджменту в страхових компаніях. *Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2021. Вип. 61. С.227-233. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/61_2021/43.pdf

3. Попова Л.В., Феदिшин М.П., Білявська А.В. Інноваційно-технологічний розвиток страхового ринку України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. №6. Том 30 (69). Частина 2. С.103-107. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-6-41>

4. Клаптів Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ.2020. 568с.

5. Журавка О. С., Темченко А. Р., Федорченко В. Г. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22(1). С. 117-122.

6. Журавка О.С., Діденко І.В., Колесник А.І. Фактори впливу на фінансову безпеку страхових компаній. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5/5. С. 15-20.

7. Левковець Н. П., Бабич Л. М., Теслюк Н. П., Наконечна С. А., Гуцалюк О. І. Фінансова безпека страхових компаній в умовах інституційних змін. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9155>

8. Страховий менеджмент: навч. посіб. / В. І. Аранчій, О. М. Остапенко, Т. М. Остапенко. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.

9. Базилевич В. Д. Страхові послуги. Підручник. Київ: Логос, 2014. 544 с.

10. Базилевич В. Д. Страхування. Підручник. 2008. 997 с.

Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Національний банк України –<https://bank.gov.ua>

2. Міністерство фінансів України –
<https://www.minfin.gov.ua>

*Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів,
пошукових систем:*

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua
3. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – www.ier.kiev.ua

*Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в
Україні:*

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua

Інші інтернет-джерела

1. Регулювання ринку небанківських послуг «спліт». Сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/split>
2. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://www.uainsur.com.ua>
3. Офіційний сайт Моторного транспортного страхового бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua/ua/>
4. Сайт Форіншурер. URL: <https://forinsurer.com/news?t15>
5. Путівник для небанківських фінансових установ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guide-book_for_non-bank_financial_institutions.pdf?v=4
6. Нова модель регулювання ринку страхування в Україні від НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-oprilyudniv-bachennya-maybutnogo-regulyuvannya-strahovogo-rinku-ukrayini>
7. Основні показники діяльності страхових компаній (у розрізі установ), відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 835. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
8. Показники діяльності страхових компаній. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь бо- го	у тому числі					усь о- го	у тому числі				
		л	п	л а б	і н д	с р		л	п	л а б	і н д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації ризик-менеджменту у страхуванні											
Тема 1. Суть страхового ризику та його економічний зміст. Мета: розглянути економічну сутність та економічний зміст категорії «страховий ризик»	11	2	2	-	-	7	13	1	-	-	-	12
Тема 2. Класифікація ризиків. Мета: ознайомити з класифікацією ризиків у страхуванні, визначити необхідність управління ризиками	15	4	4	-	-	7	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Суть ризик-менеджменту та його завдання Мета: розглянути сутність, завдання, види, етапи-ризик-менеджменту страхових компаній.	14	4	4	-	-	6	15	1	2	-	-	12
Тема 4. Портфель ризиків страховика та методи управління ними Мета: розглянути економічну суть страхового портфеля, вимоги до формування, методи збалансування,	15	4	4	-	-	7	13	-	-	-	-	13

мінімізації ризиків у системі управління портфелем страхової компанії.												
Разом за змістовим модулем 1	55	1 4	1 4	-	-	2 7	53	2	2	-	-	49
Змістовий модуль 2. Особливості оцінювання та управління ризиками у страхуванні												
Тема 5.Ризики у майновому страхування та їх оцінка Мета: розглянути економічну суть, види ризиків у майновому страхуванні, їх оцінювання з метою управління	15	4	4	-	-	7	12	-	-	-	-	12
Тема 6.Ризики у страхуванні відповідальності та їх оцінка Мета: розглянути економічну суть, види ризиків у страхуванні відповідальності, їх оцінювання з метою управління	10	2	2	-	-	6	14	1	1	-	-	12
Тема 7. Ризики в особистому страхуванні та їх оцінка Мета: розглянути економічну суть, види ризиків у особистому страхуванні, їх оцінювання з метою управління	10	2	2	-	-	6	13	-	1	-	-	12
Тема 8.Ризики інвестиційної діяльності страховика Мета: розглянути економічну суть, види ризиків інвестиційної діяльності, їх	15	4	4	-	-	7	13	-	1	-	-	12

оцінювання з метою ефективного управління.												
Тема 9.Ризики втрати платоспроможності страховика та методи управління ними. Мета: розглянути суть ризиків втрати платоспроможності страховою компанією та окреслити методи мінімізації та ефективного управління	15	4	4	-	-	7	15	1	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	65	16	16	-	-	33	67	2	4	-	-	61
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	4	6	-	-	110

Методи навчання, форми та методи оцінювання

За традицією, що склалася у вітчизняній педагогіці, методи навчання поділяють на три групи:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні, наочні, практичні (за джерелом викладу навчального матеріалу).

- продуктивні, пояснювально-ілюстративні, пошукові, дослідницькі, проблемні тощо (за характером навчально-пізнавальної діяльності).

- індуктивні та дедуктивні (за логікою викладу та сприйняття навчального матеріалу);

2. Методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: усні, письмові перевірки та самоперевірки результативності оволодіння знаннями, уміннями та навичками;

3. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності: певні заохочення у формуванні мотивації, почуття відповідальності, зобов'язань, інтересів в опануванні знаннями, уміннями та навичками.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни Поточний контроль

Поточне оцінювання знань студентів проводиться в рамках кожного модуля і створює підстави для підсумкового оцінювання. Поточний контроль реалізується у формі опитування, експрес-контролю (тести, відповіді на запитання тощо), а також оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійну роботу. Поточний контроль передбачає оцінювання рівня знань студента з дисципліни, систематичності роботи протягом семестру, активності у вивченні програмного матеріалу тощо.

Дедлайни та перескладання. Здача виконаної роботи з порушенням терміну без поважних на те причин оцінюється на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату.

Академічна добросесність. Здобувачі освіти повинні індивідуально виконувати поставлені завдання, якщо вони запозичують чужі ідеї то обов'язкове посилання на джерела інформації.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За умови відсутності студента на занятті він повинен виконати завдання з пропущеного матеріалу, щоб отримати бали.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота, логіка розкриття питання; використання різних джерел інформації (у тому числі іноземною мовою); вміння порівнювати, аналізувати проблемні питання та робити обґрунтовані висновки.

при виконанні письмових завдань: обґрунтування, повнота і логіка розкриття матеріалу,

наявність практичних даних, а також використання нормативно-правових документів; правильність, цілісність розрахунків; наявність обґрунтованих висновків; акуратність виконаної роботи.

Найвищими балами оцінюється індивідуальний, обґрунтований погляд виконавця щодо конкретної проблеми чи ситуації.

Оцінка «А» виставляється при повній, аргументованій відповіді на теоретичні питання / правильно розв'язано виробничі ситуації / правильні відповіді на тестові питання. Відповідь повинна бути чітка, логічна і послідовна.

Відповідь оцінюється на «В» - відповідь студента на теоретичні питання та / або тестові завдання, а також розв'язання виробничої ситуації містить неточності, які не мають суттєвого впливу на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» - незначні неточності в відповідях на теоретичні питання / нечіткі висновки, математичні помилки при вирішенні практичного завдання / тестові завдання вирішені з помилками.

Відповідь оцінюється на «D» - недостатнє розуміння матеріалу, допускаються неточності / помилки у вирішенні тестів, практичних ситуацій, але підхід викладення матеріалу правильний.

Відповідь оцінюється на «Е» - наявний неправильний підхід до викладення теоретичного матеріалу / допущено помилки у половині тестових завданнях / виробничій ситуації.

У всіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

У процесі вивчення дисципліни «Ризик-менеджмент у страхуванні» протягом семестру здобувачі можуть максимально отримати 100 балів, 60 балів з яких – поточний контроль, 40 – підсумковий контроль (залік). «У

випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості» [1].

Підсумковий контроль

З навчальної дисципліни «Ризик-менеджмент у страхуванні» передбачено проведення семестрового заліку.

У 40 балів, максимально, що можливо отримати на заліку, входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів), 4 тестові завдання «множинний вибір» - по 2 бали, практичне завдання (10 балів).

10 балів студент отримує за умови повного розкриття теоретичного питання. У разі неповної відповіді на теоретичне питання зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

10 балів отримує за умови правильного виконання практичного завдання без помилок і за наявності обґрунтованих висновків.

Також можливе складання заліку у письмовій формі.

В умовах дистанційного навчання залік проводиться у 2 етапи: 1 етап – виконання залікового тесту, що містить 40 тестових завдань, які виконуються на курсі в системі Moodle; 2 етап – усні відповіді в режимі он-лайн на теоретичні питання.

Розподіл балів:

40-36 балів - здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки;

35-30 балів - здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, вміє виконувати практичні завдання, викладає

матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки частково, не наводить практичних прикладів, або допускається незначних помилок при розв'язанні практичних ситуацій, 1-2 тестових завдання вирішив неправильно.

29-20 балів - здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповні відповіді на поставлені теоретичні запитання, допустив грубі помилки у розв'язанні практичного завдання, 2-3 тестових завдання виконано неправильно.

19-0 балів – здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання, неправильно виконує практичне та тестові завдання.

Питання підсумкового контролю

1. Економічна суть і роль ризику в ринкових умовах. Основні риси ризику.
2. Невизначеність і ситуація настання ризику. Фактори, функції та характеристики ризику.
3. Поняття класифікації та її значення. Класифікаційні ознаки, за якими класифікують ризики.
4. Класифікація за фактором виникнення ризиків. Класифікація за характером обліку ризиків.
5. Класифікація за характером наслідків ризиків. Класифікація за видом виробничої діяльності.
6. Ризик-менеджмент, його економічна суть і завдання у сучасних ринкових умовах.
7. Функції ризик-менеджменту. Фактори, що визначають організаційну основу ризик-менеджменту на підприємстві.
8. Основні принципи побудови системи ризик-менеджменту на підприємстві. Базові правила ризик-менеджменту.
9. Страхування як метод управління ризиком, його роль у ринковій економіці.
10. Критерії поділу ризиків на ті, що не/та можуть бути прийняті на страхування.
11. Вимоги до ризиків, що приймаються на страхування. Методи аналізу ризиків у страхуванні.
12. Економічна суть страхового портфеля та вимоги до його формування.
13. Методи збалансування портфеля ризиків страховика.
14. Методологія оцінки ризиків андеррайтером.
15. Технічні ризики страховика.
16. Стадії управління портфелем страховика.
17. Методи мінімізації ризиків страхового портфелю.
18. Економічна суть ризиків майнового страхування.
19. Класифікація ризиків майнового страхування за видом стихійного явища, за діями зловмисників, у результаті аварійної ситуації на виробництві, за втратою чи псуванням майна під час транспортування.

- 20.Методи оцінки ризиків майнового страхування.
- 21.Економічна суть ризиків страхування відповідальності.
- 22.Класифікація ризиків страхування відповідальності за видами страхування. Класифікація ризиків за видами збитку, завданих третій особі.
- 23.Види лімітів відповідальності страховика за договорами страхування відповідальності.
- 24.Методи оцінки ризиків майнового страхування.
- 25.Економічна суть ризиків особистого страхування.
- 26.Класифікація за видами особистого страхування та ризиками, притаманних галузям особистого страхування: страхування життя, медичне страхування та страхування від нещасних випадків.
- 27.Методи оцінки ризиків майнового страхування.
- 28.Економічна суть ризиків інвестиційної діяльності.
- 29.Класифікація за видами інвестиційних ризиків страховика.
- 30.Цілі регулювання інвестиційної діяльності страховика.
- 31.Інвестиційна стратегія та політика страховика.
- 32.Принципи інвестиційної діяльності страховика.
- 33.Специфічні види активів страховика.
- 34.Управлінські рішення щодо формування інвестиційного портфеля страховика.
- 35.Економічна суть платоспроможності страховика.
- 36.Класифікація зобов'язань страховика.
- 37.Умови забезпечення платоспроможності страховика.
- 38.Методи оцінки запасу платоспроможності страховика.
- 39.Методи управління рівнем платоспроможності страховика.
40. Законодавчі вимоги до організації ризик-менеджменту у страховій компанії.

Методичні вимоги до виконання науково-пошукового завдання

Мета виконання науково-пошукового завдання (НПЗ) - оволодіння навичками пов'язувати теорію з практикою, користуватися літературними джерелами, статистичними даними, а також уміння доступно розкривати складні питання.

НПЗ має таку структуру: план, вступ, викладення основного змісту теми, висновки, список використаної літератури.

У вступі необхідно вказати актуальність проблеми, що розглядається, рівень розкриття науковцями та практиками. В основній частині значну увагу треба приділити глибокому теоретичному висвітленню теми, проаналізувати стан розвитку, дослідити основні показники та фактори впливу на об'єкт дослідження. У висновках навести підсумки проведеного дослідження та окреслити напрями розвитку об'єкта дослідження та шляхи розв'язання окреслених проблем. Вкінці дослідження сформувати список використаних джерел.

Обсяг дослідження, залежно від обраної теми, може коливатись від 8 до 15 сторінок.

Пропонована тематика НПЗ є в кожній темі окермо. Студент самостійно може запропонувати тему дослідження.

Навчальне видання

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ У СТРАХУВАННІ

*Методичні рекомендації
для самостійного вивчення дисципліни*

Укладачі:

*Попова Любов Василівна
Федишин Майя Пилипівна*

Літературний редактор *Лукул О.В.*

Технічна редакторка *Кудрінська О.М.*

Підписано до друку 16.12.2024. Формат 60x84/16.

Електронне видання.

Ум.-друк. арк. 3,0. Обл.-вид. арк. 3,2. Зам. Н-102.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2

е-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002 р.